

Til Miljødirektoratet

Deres ref:

Saks nr.: 2023/21_2

Dato: Deatnu/Tana: 11.04.2023

HØRINGSUTTALELSE FRA TANAVASSDRAGETS FISKEFORVALTNING(TF)

Forslag om ny forskrift for fiske etter pukkellaks i sjøen i Finnmark i 2023 og endringer i forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i sjøen.

Det tør være kjent for både MDIR og KLD hvilke standpunkter TF har gitt uttrykk for både når det gjelder fiske etter pukkellaks og det tradisjonelle sjølaksefisket. Dette er to saker som har tilknytning til hverandre som ellers i naturen.

Problemet med den eksplosjonsartede utviklinga i bestanden av pukkellaks, skyldes i stor grad en feilslått forvaltning som har fått pågå over alt for lang tid uten at ansvarlig myndighet har tatt inn over seg at der finnes en åpenbar hovedårsak: Sjølaksefisket har gjennom alle år vært den avgjørende regulatoren for å holde stammen av pukkellaks på et nivå hvor den i liten grad har utgjort noen trussel for bestandene av atlanterhavslaks.

Tradisjonell kunnskap som rettighetshaverne/sjølaksefiskeren innehar, er i liten grad tatt med i utformingen av forvaltninga av pukkellaks i sjø. Brukermedvirkningen fra de som fisker i sjø og kjenner dette fisket meget godt, blir i dette tilfellet spilt over til politisk behandling i kommuner i Finnmark i stedet for å drøfte faglige innspill fra brukere. På ett generelt grunnlag ser det ut til at dette gjøres bevisst for å oppnå aksept for sentrale myndigheters politikk med stans i fisket etter atlanterhavslaks utenfor kysten av Finnmark.

Det er en dårlig skjult hemmelighet at synet på lakseforvaltninga blant de som jobber i MDIR, er farget av at definisjonen av vellykket norsk lakseforvaltning er å få se skrytebilder av fiskere med en eller annen troféfisk fanget på stang i ei av våre lakseelver. Den tradisjonelle kunnskapen om laks og lakseforvaltning forteller oss om en helt annen virkelighet som så langt er fornektet i norsk villaksforvaltning.

Innspillene fra rettighetshaverne blir tydelig avvist. Spørsmålet en da må stille seg er følgende: Er ikke innspill fra rettighetshavere verdt noe ved at en denne gangen ser nødvendigheten av å hente innspill fra politikerne i forskjellige kommuner hvor Atlanterhavslaks fiskes i sjø. Dette for å kunne trumfe igjennom sentrale myndigheters syn i lakseforvaltninga og der igjennom ikke hensynta rettighetshavernes gitte oppgave i saken.

Dokumentasjonen for disse påstander finner en i Stortingsprp nr 32 2006-2007. Her er nedfelte målsettinger som så langt kun er illusjoner og fata morgana for de som utøver laksefisket i elv og sjø.

I kap 1.3.2 definerer en vel egentlig makta til forskere uten å ta med Tradisjonell Kunnskap(TK)

«1.3.2

Side 7

Forskning og overvåking

Lakseforvaltningen stiller store krav til kunnskap og dokumentasjon. Det er blant annet behov for mer detaljert dokumentasjon av bestandsutviklingen og mer kunnskap om de biologiske og miljømessige forutsetningene for lakseproduksjon. Forskning og overvåking vil derfor bli prioritert i årene fremover.

2.6.1

Side 23

Det overordnede ansvaret for villaksforvaltningen er lagt til Miljøverndepartementet, som dermed også har ansvaret for nødvendig samordning. Miljøvernforvaltningens viktigste juridiske virkemidler er forankret i lakse- og innlandsfiskloven.»

Videre leser vi i St.prp. 32:

«3.8 Reguleringer i laksefisket

Side 35

Konsekvensene av nye reguleringer i laksefisket kan bli betydelige. Departementet vil derfor sikre at arbeidet med å utforme de nye reguleringene skjer med stor grad av medvirkning fra de ulike interessegruppene, i første rekke rettighetshavere i elv og i sjø, samiske interesser, fritidsfiskere og næringsvirksomhet som kan bli berørt gjennom ringvirkninger. De nærmere konsekvensene for de enkelte interessegruppene vil bli belyst og avveid som del av prosessen. Målet er å komme frem til et reguleringsregime som er godt tilpasset situasjonen for villaksen, samtidig som de samlede konsekvensene for villaksinteressene blir akseptable. Om nødvendig vil Sametinget bli konsultert i sakens anledning. Departementet vil presisere at de underliggende rettighetene til laksefisket ikke vil bli berørt av de kommende reguleringene.»

Det forvaltninga her har gjort i saken, er det motsatte av de målsettinger man har utformet i St.prp 32 fordi tiltakene kommer som et diktat fra Vitenskapelig Råd for Lakseforvaltning (VRL)/MDIR (JfrTemarapport fra VRL fremlagt i Tana 17.01.2023) uten noen kommunikasjon med rettighetshavere som utøver fisket i sjø og elv.

Bestemmelsene om maskestørrelse burde i seg selv være en påminnelse om at kunnskapen om lakseforvaltning noen ganger er på et amatørmessig nivå i forhold til det som er realitetene i næringa med de redskaper som er anskaffet i henhold til gjeldende bestemmelser. Det er en utopisk tankegang fra forvaltninga at de gjør opp regning uten vert i det de forventer at sjølaksefiskere skal investere i redskaper som de ikke får nødvendig inntjening på.

Kommende sesong forventes tidenes oppgang av pukkellaks til våre elver. I det foreliggende forslag fra KLD/MDIR, sørger man effektivt og brutalt å fjerne absolutt alle barrierer pukkellaksen møter på sin ferd fra sjø til våre elver.

I små lakseelver med forholdsvis begrenset laksestammer, kan feller være et godt alternativ til å ta ut pukkellaks, men hva med alle elver hvor ikke en har noen som helst garanti for at ei felle har nødvendig kapasitet og er dimensjonert for å ta imot forventet oppgang av pukkellaks?

I Finnmark eier Fefo 70 elver hvorav 50 er lakseførende. I tillegg kommer de store elvene, Altaelva, Stabburselva, Lakselva, Tanaelva og Neidenelva. Kun et fåtall av disse har fått feller og personale til å betjene fellene og laksefella i Tana har en foreløpig ingen kunnskap om den i det hele tatt vil være i stand til å handtere den forventede oppgangen kommende sesong i Tanavassdraget.

Ingen følsomhetsanalyse, ei heller noen risikoanalyse er så langt lagt frem for pukkellaksfella i Tanavassdraget.

TF har bedt om at det blir et fiske etter pukkellaks i sjøen, blant annet for å redusere risiko for smittsomme sykdommer og fare for unødvendig laksedød ved høye vanntemperaturer som forekommer i Tanaelva i Juli måned. Det er sjelden en så kald og kjølig sommer i Tana at ikke temperaturen i elva blir +20 gr C. Ut fra kjent forskning for villaks ved høye temperaturer, er risiko for død ved stress i så høye vanntemperaturer meget stor. For TF blir det ufattelig at de råd som gis, overheadet ikke blir tatt til følge. Det ser mer ut som at her benytter MDIR/KLD alle muligheter til å få satt en endelig stopp for laksefisket i sjøen.

For TF er sjølaksefisket et rettighetsbasert fiske på lik linje med rettighetsbasert fiske som finnes i andre elver. Vi ser på sjølaksefisket som en nødvendig komponent i lakseforvaltninga hvor de er det eneste realistiske alternativ for å få kontroll med pukkellaksbestanden. Derfor må dette fisket gjenopprettes snarest. Vi kan ikke leve med at vi nå skal bli belemret med at leverandører av tekniske løsninger til summer vi ennå ikke kjenner størrelsen på, skal få lov til å tjene penger på lakseforvaltning når dette er et rettighetsbasert fiske som har livets rett.

Tana, den 11. April 2023

John Nystad
TF-leder

Benn Larsen
Kst dir TF